

Αθήνα, 28/02/2026

Τα τύμπανα πολέμου κι η επιστράτευση της Έρευνας

Οι συνεχείς γεωπολιτικές αναταράξεις, που κλιμακώνονται σε ακραία επικίνδυνο βαθμό το τελευταίο διάστημα, επάγουν αλυσιδωτές αντιδράσεις σε κοινωνικό, πολιτικό, και οικονομικό επίπεδο παγκοσμίως. Τα πρόσφατα γεγονότα στη Μέση Ανατολή, των προδιαγεγραμμένων και **απρόκλητων βομβαρδισμών στο Ιράν που έρχονται ως συνέχεια της γενοκτονίας στην Γάζα, των επιθέσεων σε Λίβανο και Συρία**. Στο άλλο άκρο του πλανήτη, στη Λατινική Αμερική, καταγράφεται η στρατιωτική εισβολή στη Βενεζουέλα κι η απαγωγή του προέδρου της, κι ο εξαντλητικός οικονομικός αποκλεισμός της Κούβας. Παράλληλα, στην Ευρώπη, η συνεχιζόμενη πολεμική αντιπαράθεση Ρωσίας – Ουκρανίας υπό τη σκιά του ΝΑΤΟ αλλά και η αναταραχή με τη διεκδίκηση της Γροιλανδίας δεσπόζουν στην ημερήσια διάταξη των πολεμικών ανακοινωθέντων. Η μεγάλη εικόνα έχει έναν κοινό παρονομαστή ο οποίος δεν είναι άλλος από τον ιμπεριαλισμό, με κυρίαρχο- πόλο τις Η.Π.Α. σε μια προσπάθειά τους να διατηρήσουν με κάθε κόστος την παγκόσμια κυριαρχία με όρους οικονομικής και στρατιωτικής επιβολής. Η σημερινή κατάσταση δεν αποτελεί παρά τη συνέχεια μιας κλιμάκωσης που ξεκίνησε με τους εμπορικούς πολέμους των Η.Π.Α., επεκτάθηκε με επεμβάσεις σε χώρες που αρνούνται να συμμορφωθούν, και έφτασε σε απειλές ακόμη και σε «συμμάχους». Το νέο στοιχείο αυτή τη φορά όμως δεν είναι η επιβολή κι η χρήση βίας καθώς αυτά προϋπήρχαν. Είναι η παντελής **εγκατάλειψη κάθε προσχήματος διεθνούς «νομιμότητας»**, εγκατάλειψη κάθε προσπάθειας αναπαραγωγής μιας εναλλακτικής νομιμοποιητικής αφήγησης όπως γινόταν στο παρελθόν (π.χ τα υποτιθέμενα όπλα μαζικής καταστροφής του Ιράκ).– Το στοιχείο αυτό, σε συνδυασμό με την ολοένα αυξανόμενη πολεμική ρητορική, επάγει σοβαρό αντίκτυπο ακόμα και στις δυτικές κοινωνίες οι οποίες βιώνουν έναν διαρκή φόβο ενδεχόμενης πολεμικής σύρραξης οπουδήποτε και υπό οποιεσδήποτε συνθήκες εν μέσω της τραγικής συνειδητοποίησης πως η διεθνής τάξη δεν υπόκειται σε καθολικές αρχές αλλά μόνο σε μια ωμή πραγματικότητα γεωπολιτικών συσχετισμών. Οι διεθνείς οργανισμοί, που υποτίθεται συστάθηκαν για να διασφαλίσουν την ειρήνη και την αξιοπρέπεια, παραγκωνίζονται χωρίς κανένα ενδοιασμό από τα ίδια κυρίαρχα ιμπεριαλιστικά κράτη που τους συνέστησαν. **Το διεθνές δίκαιο κουρελιάζεται διαρκώς** από τους κύριους επικαλεστές του, καθώς οι ιμπεριαλιστές ηγεμόνες δεν ψάχνουν πια δικαιολογίες για να επιβάλλουν το δίκιο του ισχυρού.

Οι ηγεσίες των ευρωπαϊκών κρατών, για άλλη μια φορά κατώτερες των περιστάσεων, παρακολουθούν τις εξελίξεις, άλλοτε αμήχανα, αλλά κατά κύριο λόγω συγκαταβατικά, προσδεμένες στην πλειοψηφία τους με το άρμα του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Μέσα στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται κι η εκτεταμένη μεταφορά ευρωπαϊκών κονδυλίων και κρατικών προϋπολογισμών σε αμυντικές δαπάνες και στην

ενίσχυση της πολεμικής βιομηχανίας (π.χ. Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας-EDF). Αυτή η σοβαρή μετατόπιση στην ήδη υποτονική ευρωπαϊκή οικονομία επάγει επάλληλες συνέπειες εκτός της σοβαρότερης που είναι η ένταξή της στον πολεμικό πυρετό της εποχής. Κοινωνικές δαπάνες όπως η καταπολέμηση της φτώχειας, της στεγαστικής κρίσης, των ανισοτήτων περικόπτονται, ενώ **στον τομέα της έρευνας και της επιστήμης, θεματικές όπως βασική έρευνα, προστασία του περιβάλλοντος, ανθρωπιστικές επιστήμες, θα υποχρηματοδοτηθούν περαιτέρω στα επόμενα πλαίσια στήριξης.** Η καινοτομία κι η εφαρμοσμένη έρευνα με εμπροσθοβαρή παράγοντα την έρευνα για διπλές τεχνολογίες είναι το πεδίο που κερδίζει συνεχώς έδαφος, όπως περιγράφεται και στο πολυσυζητημένο πρόγραμμα «ReArm Europe». Κάτω από αυτό το πλαίσιο, η ευρωπαϊκή επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να ενεργοποιήσουν τη ρήτρα παράκαμψης του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης, ώστε να τους παρασχεθεί πρόσθετος δημοσιονομικός χώρος για να αυξήσουν τις αμυντικές τους δαπάνες. Μάλιστα, σύμφωνα με τους στόχους του European Readiness 2030, τα κράτη-μέλη καλούνται σε επείγουσα υποστήριξη της αμυντικής βιομηχανίας της ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω της απλούστευσης της νομοθεσίας, ώστε να είναι σε θέση να παράγει με την απαιτούμενη ταχύτητα και όγκο. Προτεραιότητες εκτός των άλλων αναφέρονται η ενίσχυση με πολεμικό εξοπλισμό της Ουκρανίας, η αεροπορική και πυραυλική ασπίδα με την ενσωμάτωση του C2 του ΝΑΤΟ, η έρευνα σε σχέση με τον κυβερνοχώρο, την τεχνητή νοημοσύνη, τον ηλεκτρονικό πόλεμο με προηγμένα συστήματα για έλεγχο ηλεκτρομαγνητικού φάσματος και κυβερνοεπιχειρήσεις. Ήδη τα ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα χρηματοδότησης ενσωματώνουν αυτές τις οδηγίες καλώντας τους επιστήμονες να συμπληρώσουν στις αιτήσεις στοιχεία για το πώς η έρευνά τους θα συνδράμει στην άμυνα ακόμα και αν η θεματική αφορά τομείς όπως γεωεπιστήμες, περιβάλλον, υγεία.

Στην Ελλάδα, αρκετά ερευνητικά προγράμματα με θεματικές διπλών τεχνολογιών ήδη τρέχουν σε πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα (ΕΚ) ενώ το επόμενο διάστημα ο αριθμός τους αναμένεται να πολλαπλασιαστεί. **Κι ενώ η έρευνα στην Ελλάδα διανύει μια συνεχιζόμενη απαξίωση τόσο οικονομικά όσο και θεσμικά, η ελληνική κυβέρνηση δημιουργεί το Ελληνικό Κέντρο Αμυντικής Καινοτομίας (ΕΛΚΑΚ) αποστολή του οποίου είναι η ανάπτυξη της αμυντικής καινοτομίας, η αξιοποίηση του συνόλου των διατιθέμενων εργαλείων και η ανάπτυξη νέων, με σκοπό να συμβάλλει μέσω της έρευνας, στην ανάπτυξη και εφαρμογή αμυντικών τεχνολογιών.** Στους στόχους του προβάλλεται η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των ερευνητικών ιδρυμάτων, της βιομηχανίας και των ενόπλων δυνάμεων, καθώς και η αξιοποίηση του επιστημονικού δυναμικού της χώρας, για την ανάπτυξη τέτοιου τύπου νέων τεχνολογιών. Το ΕΛΚΑΚ μάλιστα αναφέρεται κι ως παράδειγμα στις αναφορές της πολιτικής ηγεσίας της Έρευνας σε σχέση με το νέο υπό διαμόρφωση Υπουργείο Έρευνας και Καινοτομίας το οποίο θα εποπτεύει από κοινού ΕΚ και ΑΕΙ.

Δημιουργείται έτσι ένα πλαίσιο όπου ένας από τους κύριους σκοπούς της έρευνας θα είναι η έρευνα για πολεμικούς σκοπούς. Έρευνα στο βωμό της ανθρώπινης δυστυχίας, της «ανάπτυξης» όπως την εννοεί το κυβερνητικό κέντρο, ο επικεφαλής του οποίου δήλωνε μετά την επίθεση των αμερικανικών δυνάμεων στη Βενεζουέλα πως δεν είναι ώρα τώρα να μιλήσουμε για τη νομιμότητα. Ενός κυβερνητικού κέντρου που στάθηκε σύμμαχος του καταζητούμενου από το Διεθνές Δικαστήριο Νετανάχου και αρωγός στα εγκλήματα πολέμου που διέπραξε ο δολοφονικός στρατός του Ισραήλ στη Γάζα. Ενός κυβερνητικού κέντρου που ενώ μέχρι και σήμερα συνεχίζονται οι σφαγές αμάχων, έχει αποσπασμένους Έλληνες αξιωματικούς στο αρχηγείο του πολιτικοστρατιωτικού κέντρου συντονισμού (Civil Military Coordination Center-CMCC) στο Κιριάτ Γκατ του νότιου Ισραήλ, υπό την ηγεσία των Αμερικανών στο πλαίσιο της Διεθνούς Δύναμης Σταθεροποίησης στη Γάζα (International Stabilization Force) που σύστησε ο Τράμπ.

Συνάδελφοι/ισσες, όπως φαίνεται, η κυβέρνηση όχι μόνο δεν έχει πρόθεση να στηρίξει την επιστημονική έρευνα στην Ελλάδα, τουναντίον το σχέδιο είναι να την ενσωματώσει περαιτέρω στη ανάγκες της επιχειρηματικότητας, της στήριξης του ιδιωτικού κεφαλαίου, της εκμετάλλευσης του δυναμικού και των υποδομών της προς όφελος της πολεμικής βιομηχανίας.

Απέναντι σε αυτή τη δυστοπική πραγματικότητα οι επιστήμονες, ερευνητές, εργαζόμενοι στην Έρευνα παίρνουμε θέση. **Δεν θα γίνουμε τα βέλη στη φαρέτρα των πολεμοκάπηλων, δεν θα βάλουμε άλλο λιθαράκι στο τοίχο της ανθρώπινης δυστυχίας.** Θα συνεχίσουμε να υπερασπιζόμαστε την αδιαμεσολάβητη επιστημονική έρευνα, την παραγωγή νέας γνώσης που θα εξυπηρετεί κοινωνικές ανάγκες, θα προάγει την ευημερία, θα προστατεύει των άνθρωπο, τη ζωή, και το περιβάλλον.

Για το Γ.Σ. της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Εργαζομένων Ερευνητικών Κέντρων και Ιδρυμάτων

Ο Πρόεδρος του ΓΣ

Δημήτρης Κάσσης

Η Γενική Γραμματέας του ΓΣ

Νικολέττα Δίγκα

